

הסידות בפרשה

הרב יצחק שפירא

פרשת קרח

מתנות כהונה – לאהוב באמת

מה זה בעצם מתנות כהונה? ולמה כהנים לא צריכים לעבוד?
שיעור חשוב על פרנסה, כהונה ואיך אפשר לבחון אם אהבת ה'
שלי אמיתית?

פרשת השבוע שלנו, פרשת קרח, עוסקת בהרחבה במחלוקת הגדולה של קרח ועדתו על משה רבנו. עיקר מחלוקתו של קורח הייתה כנגד הכהונה של אהרן ובניו. קרח טען כנגד הכהנים: "כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה', ומדוע תתנשאו על קהל ה'?"

מיד לאחר סערה זו, התורה מפרטת את מתנות הכהונה הניתנות לאהרן ולבניו. התורה מלמדת אותנו על תרומות ומעשרות, פדיון הבכורות וחלקים מסוימים מהקורבנות שמקריבים בבית המקדש.

ה' בוחר לצוות על מתנות כהונה בסמיכות למחלוקת קרח ועדתו כדי לחזק אצל עם ישראל את מעמדם של הכהנים. וכפי שמציין רש"י על הפסוק: "לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהנה, בא הכתוב ונתן לו עשרים וארבע מתנות כהנה בברית מלח עולם. ולכך נסמכה פרשה זו לכאן".

במאמר שלפניכם ננסה בע"ה לדון בתפקידם של מתנות כהונה, וכיצד הן מחזקות את הכהונה ונותנות לה תוקף חדש.

יגיעה עצמית או מתנה מה'?

באופן כללי בעולמנו יש שני דרכים בהם האדם קונה לעצמו משהו שקיים במציאות: יש קניין שאדם מתייגע עליו, וזו דרכו לרכוש אותו; ויש קניין שאדם אינו מתייגע עליו בכלל, אלא הוא מגיע אליו כמתנה מאחרים.

כך מוסבר במסכת אבות דרבי נתן (סימן מא) על ההבדל בין כתר תורה לבין כתר כהונה ומלכות. כתר התורה מיועד לכל אחד המתייגע עליו – "יגעתי ומצאתי, תאמין". לעומת זאת, כתר הכהונה וכתר המלכות אינם נרכשים ביגיעה; הם מגיעים כמתנה מלמעלה, למי שהקב"ה רוצה לתת לו.

וכך אומר שם רבי שמעון:

רבי שמעון אומר ג' כתרים הם אלו הן כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביהן. כתר כהונה כיצד אפילו נותן כל כסף וזהב שבעולם אין נותנין לו כתר כהונה... כתר מלכות אפילו נותן כל כסף וזהב שבעולם אין נותנין לו כתר מלכות... אבל כתר תורה אינו כן, עמלה של תורה כל הרוצה ליטול יבא ויטול.

כיצד מתקבעת מתנת הכהונה בנפש?

אמנם, בקניינים שמגיעים על ידי מתנה מלמעלה, קיים לכאורה חיסרון: כאשר האדם מתייגע בתורה, היגיעה העצומה שלו מקנה את התורה בנפשו והופכת להיות חלק ממנו. ככל שהאדם יותר מתייגע בתורה, כך התורה יותר מתקבעת בתוכו.

אך כאשר מדובר במתנה שלא תלויה ביגיעת האדם, נשאלת השאלה: כיצד תתקבע המתנה בתוך הנפש? האם קיימת פעולה שעל ידה מתנת הכהונה תתקבע בתוך נפשם של הכהנים? האם יש דרך שהכהונה שה' נותן במתנה לכהנים תחדור בעומק מציאותם?

מהי בעצם מתנת הכהונה?

אולם, לפני שאנו מחפשים כיצד לקבע את הכהונה, עלינו להבין טוב יותר מהי בעצם מתנה זו. בספר התניא, אדמו"ר הזקן מסביר שזו מתנה של אהבת ה' גדולה ועצומה שהאדם לא יכול להגיע אליה בכוחות עצמו.

וכך אדמו"ר הזקן כותב על מתנת הכהונה בספר התניא (פרק יד):

...גודל ותוקף האהבה לה', בבחינת אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עולם הבא. ועל זה אמרו רז"ל: "עולמך תראה בחיך" וכו', ואין כל אדם זוכה לזה, כי זהו כעין קיבול שכר, וכדכתיב: (במדבר יח ז): "עבודת מתנה אתן את כהונתכם וגו'".

לפי זה, מתנת הכהונה היא מתנה של אהבה ה' עוצמתית שהכהנים זוכים לה. אך יותר מזה, אהבת ה' הגדולה של הכהנים מביאה אותם גם לאהבת ישראל עמוקה. שהרי כך לימד אותנו הלל הזקן במסכת אבות: הָיִי מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אֶהְרֵן: אוֹהֵב שְׁלוֹם, וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה. כל הכהנים הם תלמידיו של אהרן, הכהן הראשון, והם מייצגים אהבת ה' עליונה שמביאה אותם לאהבת ישראל לכל יהודי.

לקבע את האהבה בתוך המציאות

לאחר שהבנו מהי מתנת הכהונה, נחזור לשאלה בה פתחנו: כיצד מתקבעת אהבה גדולה ועליונה כזו בתוך מציאותם של הכהנים? התשובה לכך מופיעה במשנה במסכת אבות: "שהמלכות נקנית בשלשים מעלות, והכהונה בעשרים וארבע, והתורה נקנית בארבעים ושמונה דברים". המשנה מלמדת אותנו שהכהונה נקנית ומתקבעת אצל הכהנים על ידי עשרים וארבע מתנות כהונה שהם מקבלים מעם ישראל.

אך לכאורה המשנה הזו לא מובנת: מובן אמנם שהתורה נקנית על ידי קנייני תורה, כי אלו בפשטות ארבעים ושמונה דרכים כיצד לקבע את התורה בתוך הנפש. אבל מתנות כהונה אלו בסך הכל מתנות שהכהנים מקבלים, ומדוע המשנה רואה בהם דרכים לקנות ולקבע על ידם את הכהונה?

התשובה לכך היא שאהבת ה' של הכהנים היא מופשטת ורוחנית, ואילו מתנות הכהונה הן מוחשיות וממשיות. כאשר הכהן מקבל מהקב"ה מתנה רוחנית – אהבה עליונה ועוצמתית – אך מציאותו הגשמית עומדת בפני עצמה ויציבה, האהבה המופשטת הזו לא מצליחה להתקבע בתוכו. שכן אותו כהן חש שהמציאות הגשמית סותרת את האהבה המופשטת שבקרבו, והממשות הגשמית בסופו של דבר נראית עוצמתית יותר.

אך כאשר לכהן אין נחלה במציאות הממשית, וגם פרנסתו הגשמית מגיעה לו במתנה מאת הקב"ה – שציווה בתורתו שיביאו לו מתנות כהונה – הופך הכל למוחשי יותר: בעת הכהן חש שכל חיותו היא באמת מה'. ובכך, אהבתו העצומה לה' אינה נשארת עליונה בלבד אלא הופכת גם לממשית ומוחשית.

כך מופיע במפורש בפרשתנו. לאחר שהקב"ה מצווה על מתנות כהונה, הוא מסביר לאהרן הכהן כיצד זו הדרך בה ה' ישכון בתוכם: "בְּאַרְצָם לֹא תִנְחַל וְחֶלֶק לֹא יִהְיֶה לָהֶם בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלְקָה וְנִחְלַתְהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". על ידי שלכהנים אין נחלה גשמית משל עצמם, אלא הכל הם מקבלים בתורת מתנה, כך הנוכחות של ה' מתקבעת בתוכם עד שרק ה' הוא נחלתם.

מתנות כהונה בעבודת ה'

כך הוא גם בעבודת ה' של כל אחד ואחד מאיתנו. לעיתים אנו מתעוררים לאהבת ה', ולפעמים עולים בנו רגשות קודש נעלים. אולם עלינו לשים לב מתי האהבה הזו והרגשות הללו נשארים מופשטים, ומתי אהבת ה' מתקבעת ממש בתוך המציאות שלנו.

מהו הסימן שהאהבה שלי לה' אכן התקבעה בתוך המציאות שלי? אם מתוך האהבה הזו אני מסוגל להפקיר את ממוני לעניים, או לחיות בביטחון גמור בה' ביחס למצבי הגשמי – זוהי ההוכחה שהאהבה באמת התקבעה בתוכי.

לעומת זאת, אם האהבה מחזיקה רק כל עוד היא נשארת מופשטת, ואילו ברגע שהיא נוגעת לחיים הגשמיים היא נעלמת – זהו הסימן שהאהבה טרם התקבעה בתוך מציאותי.

השלכה גשמית לאהבה המופשטת

זה מה שאנו למדים ממצוות מתנות כהונה: כדי שאהבה מופשטת ועליונה תתקבע באמת בתוכנו, צריך שתהא לה השלכה גם במציאות הגשמית. שניתן צדקה ללא גבול, שנחיה בביטחון מוחלט בה', ולא נסמוך על היציבות הגשמית שלנו – וכך תתקבע האהבה בתוכנו באמת ובתמים.

שבת שלום!

בית המדרש 'עוד יוסף חי'

